

i juridisk metode og juridiske omgrep. Deretter kjem det ein presentasjon av ulike rettsområde med sterk vekt på helsepersonellova og nokre arbeidsrettslege emne. Trygderettslege emne og lovgjeving knytt til mykje av samfunnsmedisinsk praksis, er lite eller inkje omtala.

Med ein så brei innfallsvinkel er dette eit ambisiøst prosjekt. Det er difor ikkje til å undrast over at teksten er noko ujamn frå kapittel til kapittel, både i omfang og i sakleg djupn. Det gjer for så vidt ikkje noko, berre lesaren veit at ein ofte må til andre kjelder for å gå meir i djupet. Boka framstår som ein grei rettleiar for legen inn mot jus og forvaltning, men knapt som noko autoritativt referanseverk ved løysing av meir komplekse utfordringar.

Hovudårsaka til dette finn eg i at teksten i liten grad viser til og dreg fram døme frå forvaltningspraksis. Rett nok kan det hevdast at dette handlar om svake rettskjelder, men innanfor mykje av dei emna som boka drøftar, er det nett forvaltningspraksis som syner kva rettslege standardar som blir lagde til grunn og korleis ulike spesifikke rettsreglar blir tolka i praksis.

Eg saknar meir drøfting av korleis lov om helseforetak påverkar legerolla i den spesialiserte helsetenesta. Grenseflata mellom jus og etikk er omtala, men svært lite problematisert. Regelverket knytt til prioritering av pasientar er heller ikkje gjeve særleg rom.

Likevel: Om denne boka blir brukt av legar i praksis, slepp i alle fall tilsynsetaten ein del tullete kommunikasjon med fagmiljøa!

Geir Sverre Braut

Helsetilsynet
Oslo

Anbefalelsesverdig om infeksjonssykdommer

Jensen K

Bekæmpelse af infektionssygdomme

Statens Serum Institut 1902–2002. 295 s, ill. København: Nyt Nordisk Forlag Arnold Busck, 2002. Pris DKK 295 ISBN 87-17-03659-3

Statens Serum Institut i København startet sin virksomhet i 1902. I anledning jubileet er det utgitt en praktbok som på en engasjerende måte forteller om Seruminstittuttets virksomhet i 100 år. Forfatter er pensjonert overlege Klaus Jensen, som i en årrekke har vært tilknyttet Seruminstittuttet og som selv har opplevd mange av de store fremskrittene innen diagnostikk, forebygging og behandling der instittuttet har spilt en viktig rolle både nasjonalt og internasjonalt.

Seruminstittuttet blev opprinnelig opprettet for å produsere antidifteriserum. Produksjon

av hesteanstoffer var det første virksomme legemidlet mot den fryktede sykdommen. Ved anvendelse tidlig i sykdomsforløpet eller gitt profylaktisk til andre familiemedlemmer falt dødeligheten dramatisk og hindret sykdomsforløp og forventede epidemier. Ved siden av produksjon av terapeutiske sera ble det ved instittuttet tidlig også utviklet serologisk diagnostikk for ulike infeksjonssykdommer som tyfoidefeber og syfilis. Med tanke på at Seruminstittuttet i en årrekke har hatt en ledende rolle innen bekjempelse av tuberkulose, har denne sykdommen fått bred omtale i boken. Tuberkulin produsert ved instittuttet er i dag nesten enerådende på verdensmarkedet, og det produseres årlig mer enn 100 millioner BCG-doser til verdensmarkedet. Andre viktige infeksjonssykdommer som difteri, tetanus, kopper, kikhoste, munn og klovsyke, poliomyelitt og syfilis omtales separat i egne kapitler. Mer dagsaktuelle temaer som sykehusinfeksjoner, antibiotikaresistens og klinisk immunologi får også bred omtale i boken. I tillegg omtales Seruminstittuttets øvrige oppgaver som i dag omfatter epidemiologisk overvåkning, referansefunksjoner, spesialdiagnostikk samt utvikling og produksjon av vaksiner og plasmabaserte legemidler og produkter.

Selv om boken primært omhandler danske forhold er innholdet også svært relevant for norske forhold. Den epidemiologiske utviklingen for de fleste infeksjonssyk-

dommer er nærmest identisk i begge landene. I tillegg har Seruminstittuttet i en årrekke vært leverandør av en rekke vaksiner og diagnostika til Norge.

Boken er letlest og rikt illustrert med over 200 fotografier og figurer. Den anbefales varmt til alle som er interessert i medisinsk historie og til dem som bedre vil forstå infeksjonssykdommens epidemiologi og dynamikk.

Hans Blystad

Smittskyddsinstituttet (SMI)
Solna
Sverige

Fin i frakkelommen

Øyri A, red

Medisinsk lommeordbok

3. utg. 193 s. Oslo: Det Norske Samlaget, 2002. Pris NOK 238 ISBN 82-521-6087-5

Ulempen med de fleste ordbøker er at de er store. En lærebok kan man ta med seg i vesken, men en ordbok i tillegg blir for mye å bære på. Medisinsk lommeordbok løser plassproblemet. Formatet er godt,

boken måler ikke mer enn 16,5 × 12 cm. Du har plass til mer i frakkelommen enn bare denne.

Boken er ment for grupper i helsevesenet som trenger en mindre bok enn den store ordboken, slik som skoleelever, studenter og folk flest. For medisinstudenter vil nok boken være litt knapp som eneste ordbok, men den kan være en god hjelp i undervisningen.

Det er lett å finne frem, forbokstaven står på vanlig måte i grått i høyre, øvre hjørne. Nøkkel for forståelse og forkortelser finner man på innsiden av omslaget. Plassen er utnyttet til fulle, det er ingen blanke sider.

Medisinsk lommeordbok kom første gang ut i 1996, og denne tredje utgaven har med en del nye ord og oppdaterte Internett-adresser. Boken inneholder nå 6 000 av de viktigste oppslagsordene i Norsk medisinsk ordbok, som også er skrevet av samme forfatter. Audun Øyri (1926–2002) var spesialist i indremedisin og nefrologi. Norsk medisinsk ordbok kom ut første gang i 1988 og er fremdeles den mest omfattende medisinske ordboken i Norden.

En fordel med den nye utgaven er at tilsvarende engelske eller internasjonale uttrykk er føyd til etter de fleste oppslagsordene. Dette letter videre litteratursøk for dem som ikke er godt kjent med internasjonal medisinsk terminologi.

Bakerst finner man referanseverdier for mange laboratorieprøver. Dette vil nok studenter som ennå ikke kan normalverdiene på rams, sette pris på. Undertegnede er fremdeles student, og har tidligere hatt stor glede av forfatterens store ordbok på lesesalen. Den lille boken kommer nå til å være med overalt.

Marit Tveito

Universitetet i Oslo

Nyttig om epilepsi

Dam M, Gram L, red

Tæt på epilepsi

Hvad du bør vide om epilepsi. 3. utg. København: Forlaget www.epilepsy.dk. Pris DKK 250 ISBN 87-90767-55-1

Boken er en dansk populærvitenskapelig fremstilling av epilepsi med alle viktige aspekter. Den omtaler epilepsiens historie, inndeling av anfallstyper og status epileptikus, som er særlig langvarige samt kompliserte anfall. Videre beskrives anfall hos nyfødte, sped- og småbarn, feberkramper, ungdoms-epilepsi og forskjellige årsaker til epilepsi.

Diagnostikk av epilepsi er oppdatert til de siste aktuelle undersøkelsesmetodene, og behandling av epilepsi omtales i større detalj med oppdaterte preparatomtaler for alle aktuelle medisiner mot epilepsi som også er i bruk i Norge. Omtalen er summarisk, men en god orientering.

Medisinske, psykologiske og sosialmedisinske sider omtales, og boken er tenkt som en håndbok for personer med epilepsi, deres pårørende samt for alle yrkesgrupper som har med personer med epilepsi å gjøre.

Boken er skrevet av to av verdens mest anerkjente epileptologer. Den tredje utgaven er ført i pennen av Mogens Dam, etter Lennart Grams død. Boken er velskrevet og lett forståelig for en person uten faglige forkunnskaper om epilepsi. Den inneholder en nyttig liste over medisinske fremmedord til hjelp i forhold til det som er vanlige medisinske betegnelser innen epilepsionsorgen.

Boken er skrevet for et dansk publikum. Derfor er enkelte avsnitt, som regler for sertifikat, ikke helt tilpasset norske forhold. Visse sosialmedisinske problemer kan også finne andre løsninger i Norge enn i Danmark, men med disse forbehold er boken meget informativ og lettles.

Trykkkvaliteten er god, mens bildekvaliteten ikke er fullt så god som i første utgave. Imidlertid er den til å leve med. Konklusjonen blir at dette er en meget god populærvitenskapelig bok om alle vesentlige aspekter ved epilepsi.

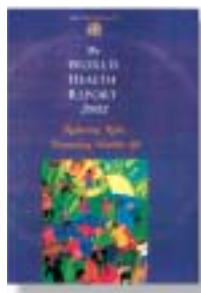
Bernt A. Engelsen

Epilepsienheten
Nevrologisk avdeling
Haukeland Universitetssykehus

En delt verden

Verdens helseorganisasjon
The world health report 2002

Reducing risks, promoting healthy life. 250 s, tab, ill. Genève: WHO, 2002. Pris CHF 15
ISBN 92-4-156207-2

Fjorårets helse rapport fra WHO beskriver hvilke risikofaktorer som er hovedansvarlige for den globale sykdomsbyrden. Hovedbudskapet er klart: Vi lever i en delt verden hvor helsetilstanden i fattige land er svært

ulik vårt sykdomspanorama og hvor sykdomsårsakene er diametralt forskjellige. Mens vi dør av overvekt og inaktivitet, dør barn i utviklingsland av underernæring, mangel på vitaminer og sporstoff og dårlig vannkvalitet.

Rapporten har en tiltalende layout med

en rekke tabeller og forklarende figurer. Etter et innledende kapittel blir vi introdusert til metodene for å måle sykdomsbyrden som kan tilskrives ulike risikofaktorer og hvor mye som kan unngås ved å redusere forekomsten av årsaksfaktorene. Beskrivelsen er god, men noe overfladisk. Ytterligere litteratur vil være nødvendig for å forstå detaljene i tilnærmingen. Tredje kapittel som tar for seg hvordan risiko oppfattes og forstås, vektlegger at befolkningen og ikke kun ekspertene må høres. Rapportens hovedkapittel beskriver de viktigste årsaksfaktorene i ulike regioner og viser at sykdomsbyrden kan reduseres betydelig gjennom moderat risikoreduksjon. Vi får også presentert kostnad-nytte-analyser for en rekke forebyggende tiltak. Her dokumenteres at relativt rimelige og effektive intervensjoner finnes. Rapporten avsluttes med en vektlegging av myndighetenes ansvar og de mulighetene som ligger i forebygging av sykdom.

WHO's 2000-rapport om helsesystemer ble møtt med mye kritikk, og noe av denne er relevant for fjorårets utgave. Særlig er mange kritisk til bruken av ett aggregert helse mål: DALYs (Disability-adjusted life years). Et annet problem er at nivået som settes for å definere risiko, vil være svært avgjørende for hvor viktig den enkelte årsaksfaktor er sammenliknet med andre. Hva er et høyt blodtrykk eller alkoholforbruk, og hva er lavt aktivitetsnivå og inntak av frukt og grønt? På tross av kritikken, er arbeidet viktig, men det er behov for videreutvikling av og dialog om metodene.

Rapporten er rettet mot beslutningstakere i helsesektoren, men bør være av interesse for alle leger som ønsker seg et oppdatert bilde over våre største globale helseutfordringer.

John-Arne Røttingen

Institutt for ernæringsforskning
Universitetet i Oslo

Alt er lett når man kan det!

Peat J, Elliott E, Baur L, Keena V
Scientific writing: Easy when you know how
292 s, tab, ill. London: BMJ Books, 2002.
Pris GBP 23
ISBN 0-7279-1625-4

Man må få leseren på kroken allerede i første linje, mener Richard Smith, redaktør i *British Medical Journal*. En vitenskapelig artikkel konkurrerer med Manchester United, Hollywood-filmer og verdens beste forfattere om lesernes oppmerksomhet. Da kan det kanskje ha noe for seg å lese en bok om hvordan man skriver en vitenskapelig artikkel?

Boken er inndelt i 12 kapitler. Først beskrives hvordan man bygger opp en

artikkel og gangen i publiseringsprosessen, mens de siste kapitlene gir tips om hvordan man kan skrive bedre. I denne siste delen gis en lang rekke eksempler på hvordan klossete formuleringer kan gjøres gode.

Forfatterne er fire australske kvinner, to av dem er pediatere, og eksemplene i boken bærer et visst preg av det. Boken er full av illustrerende sitater, oppsummerende faktabokser, tabeller og henvisninger til nyttige

ressurser på Internett. Alle kapitler avsluttes med referanser.

Det finnes en rekke liknende bøker utgitt de siste årene (1–5). De inneholder mye av det samme. Å bruke noen timer på å studere en slik bok, er en fornuftig investering når man skal i gang med sin første artikkel.

Denne boken er heftet og i frakkellommeformat, men har ingenting der å gjøre. Den ferske skribent vil få mye nyttig starthjelp, og også den mer erfarne vil finne gode råd her.

Erlend Hem

Tidsskriftet

Litteratur

1. Gustavii B. How to write and illustrate a scientific paper. Lund: Studentlitteratur, 2000.
2. Albert T. The A-Z of medical writing. London: BMJ, 2000.
3. Huth EJ. Writing and publishing in medicine. 3. utg. Baltimore: Williams & Wilkins, 1999.
4. Hall GM. How to write a paper. 2. utg. London: BMJ, 1998.
5. Day RA. How to write and publish a scientific paper. 5. utg. Cambridge: Cambridge University Press, 1998.

Tekst og makt

Berge KL, Meyer S, Trippestad TA, red

Maktens tekster

236 s, tab, ill. Oslo: Gyldendal Akademisk, 2003. Pris NOK 279
ISBN 82-05-30735-0

I tidligere tider var makten ofte synlig og personlig. Makten kunne identifiseres ved å peke på skikkelser som kongen, godseieren eller biskopen. I vår tids byråkratiserte samfunn er makten ofte mer anonym. Makten taler til oss og viser seg i stor grad gjennom tekster. Hvilken makt beveger pennen? Hvordan etableres makt og autoritet i ulike typer tekst? Dette er sentrale spørsmål i antologien *Maktens tekster*, som er redigert av Kjell Lars Berge, Siri Meyer og Tom Arne Trippestad. Boken inneholder 11 kapitler av bidragsyttere med humanistisk eller samfunnsvitenskapelig bakgrunn innen tekstforskning.

Antologien favner bredt med hensyn til tematikk og analytiske innfallsvinkler, men søkelyset er hele tiden rettet mot forholdet